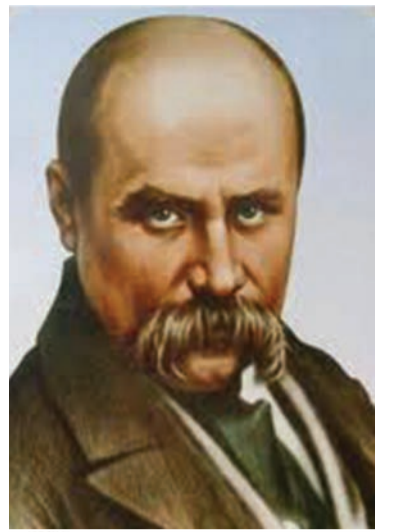

Український ВІСНИК

М. Улебраньки

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXII. № 23-24 (грудень) 2015

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ І НОВИМ РОКОМ!

НОВА РАДІСТЬ СТАЛА

*Нова радість стала, яка не бувала,
Над вертепом звізда ясна світлом засіяла.*

*Де Христос родився, з Діви воплотився,
Як чоловік пеленами убого оповився.*

*Пастушки з ягнятком перед тим дитятком
На колінця припадають, Царя-Бога вихваляють.*

*– Ой ти, Царю, Царю, небесний Владарю,
Даруй літа щасливії цього дому господарю.*

*Даруй господарю, даруй господині,
Даруй літа щасливії нашій та усій родині.*

Прочитайте:

- ❖ Колядки та щедрівки
- ❖ Відзначення Різдвяних свят у гуцулів, зокрема в селі Ульма

- ❖ Цікаві факти про Різдво
- ❖ Деталі «Буковинського «меридіану» Юрія Ракочі (I)
- ❖ Культурний детектив
- ❖ Гумор

ДОРОГІ УКРАЇНЦІ!

Сердечно вітаю Вас зі радісними святами – Різдвом Христовим і Новим Роком – свята, які об'єднують у собі наше сьогоднішнє та думки про майбутнє.

Такі радісні свята мають особливе значення, вони приносять з собою завершення старого року, в якому ми спільно працювали над продовженням наших змагань за збереження і розвиток фундаментальних цілей Союзу українців Румунії та народження нових надій і сподівань на культурно-національне відродження української громади Румунії.

У ці святкові дні ми щиро прагнемо бути разом зі своїми близькими, рідними для того, щоб дарувати їм свою любов і піклування. Усе це єднає нас, незалежно від місця нашого походження, від наших поглядів і переконань, надихає нас на нові звершення, на добрі справи. Не забуваймо, що ніщо добре не дається легко.

Усі разом ми повинні долати перекоди, покращувати нашу працю, робити все можливе для того, щоб поліпшити наше життя, розбудувати наше майбутнє.

Нехай Святе Різдво і Новий 2016 рік придуть до Вас, дорогі українці, до ваших домів та ваших близьких лише з радістю, нехай будуть щедрими та допоможуть Вам здійснити всі ваші мрії і сподівання, додадуть сил, здоров'я та принесуть миру й достатку вашим родинам!

Нехай тепло Різдвяних Свят та Новорічний вечір принесуть щастя у ваші домівки, зігрють ваші серця і вселять душевного спокою та благополуччя.

Дай, Боже, усім нам жити й творити во ім'я української справи!

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ І НОВИМ РОКОМ!

*Микола Мирослав ПЕТРЕЦЬКИЙ
Голова Союзу українців Румунії*

ЙОСИП ПАЛЯТИНСЬКИЙ – СПІВЕЦЬ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ГІДНОСТІ Й ПРАВДИ В УКРАЇНІ

Недавно мій друг Йосип Палятинський – письменник і журналіст, член Української Асоціації письменників Західного Регіону (Львів) подарував мені свій останній доробок на теренах літератури у другій половині 2015 р. Мова йде про книжку тривоги, болю та гідності Українського народу, зображених в громадянській ліриці та прозі нашого чернівецького буковинця – «Вулкан правди» та «Вони – наша гордість».

Йосип Палятинський – митець, що безмежно вірить у духовне і матеріальне відродження України та свого народу, що терпить століттями вже ганебні насилля своїх таки православних братів, і тому занепокоєний автор, свідомий громадянин України, всіма силами стає на захист своїх земляків, що відчують, як і він, той полум'яний поклик шевченківської епістоли «І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм моє дружнє посланіє...» і мріють во ім'я Божих чеснот віри, надії й любові у довгождану зміну до благополуччя. Як щирий і чесний громадянин-патріот, він своєю відвертою творчістю, зокрема лицьовими книжками, вказує на народний вулкан правди в Україні, засуджує гостро винуватців і закликає свій народ гідно й свідомо любити рідну землю і неньку Україну, жити у злагоді. мирі та вірно служити своїй Батьківщині у цей тяжкий час роз'ятрених ран, щоб забезпечити мирне життя і збудувати у колишній козацькій державі щасливе майбутнє. Автор передмови до книжки «Вулкан правди», про яку ведеться мова, видатна поетеса Віра Китайгородська, завідувача відділу культури Чернівецької Держадміністрації, вважає, що правда й патріотизм – провідні теми у творчості буковинського поета, прозаїка й журналіста, що постійно турбується за кращу долю України, яка кується тільки своїм народом. Як попереджує він з обуренням і болем у душі: «Не будем скніти більш в неволі, / Не будем

кланятись брехні, / Ми ковалі своєї долі / У повсякденній борні» (див. «Вулкан правди» – «Ми ковалі своєї долі»).

Перший розділ книжки «Вулкан правди» відкривається символічно рядками – мотто видатного поета Олександра Олеся, співця «журби» і «радості» свого народу, «Землі обітованої» –

України, що засуджував сваволю і сталінські репресії над своїм народом, надіючись у перемогу: «Дивлюся на пройдену дорогу / І гнів і жаль мене пече... / Але у нашу перемогу / Усе ж я вірю гаряче...» (Там само). Обравши за провідних геніальні постаті Тараса Шевченка та Лесю Українку, поет-агітатор декламативним тоном закликає весь народ любити Вкраїну-Матінку щиро й вірно «по-справжньому, у повсякденному Божому «благословлінню» (див. «Любіть свій край, свою Вкраїну») та «Покаянню» щоденних молитов до Отця Бога і Сина Божого Ісуса Христа (див. «Христос воскрес», «До тебе рученьки складаю», «Розквітне радістю родина» тощо) і все це для щасливості своїх співвітчизників: «Аби Вкраїна мила Ненька / Не знала горя, сліз, біди», щоб всі жителі її були щасливі. А другий розділ «До подій на Сході України» включає вірші боротьби за волю й незалежність України з-під гніту Московщини, братців великоросів, яких не можна зупинити цілим мир-

ним світом: «Буремний Схід, тривожний Південь, / Лунають постріли братів, / Доволі крові, <<наші друзі>>, / Благають заклики світів!» («Схаменіться яничари»). Поет, виразник народного гніву, – певний в тому, що український народ ніколи не простить пролиту кров і не забуде землі, де падали герої «Не буде про-

щення ніколи / За окупацію Криму, / За смерть героїв на Майдані, / За тих, хто вчадів у диму» (Там само). Проїнятий глибоким, невігоїним болем свого народу, з розтерзаним серцем і душею, Йосип Палятинський звертається до батька Тараса за порадою « В неспокійні часи України / Всіх за правду боротись зовеш / За свободу і волю народу (...) І сьогодні коли Україна / Опинилась у вирі журби / Та постає під нею руїна, / За порадою знову прийшли. («Ми тебе не забули, Тарасе!»). І, як син українського народу, засуджує окупаційну, імперську політику сучасної Росії, що купає у крові своїх братів, закинувши Вкраїну в «жалобу». Все ж таки поет, як і кожний українець, надіється, що постулати Шевченка – волі й незалежності, правди й любові, до кінця-кінців, сповняться по Божому велінню і на землях України: «Та ми вірим з тобою Тарасе, / У щасливі прийдешні часи / Нехай смуток, печалі, тривоги / Та й розчиняться в барвах краси!». Вірний син українського народу, Йосип Палятин-

ський не може зрозуміти як це країна-сестра Росія може бомбити невинний народ України, забрати Крим та закинути в руїни Донбас, немов фашисти-агресори, що виконують імперські убивчі проекти Путіна, за яких приїде час звітувати перед Богом: «Та приїде час відповідати / За скоєні гріхи земні / То ж пам'ятайте, злі пірати: – Смертям не бути! Війні – ні!!!

Взагалі, громадянська поезія Йосипа Палятинського – декламативна, тепла й щира до своїх побратимів, але гостра й безпощадна з ворогами України, яким український мирний народ, могутнього козацького роду, дасть заслужену відсіч, бо до нього приєднуються всі мирні народи світу, що засуджують нахабство Росії і закликають її до мирних стосунків і поваги справжньої демократії у співжитті з іншими народами. Цікаво, що в цій напруженій атмосфері для України Йосип Палятинський гумористичним тоном буковинця обурюється, що сучасний неспокій свого народу спричинений не тільки війною, але й беззаконнями своїх можновладців, які дбають не за народ, а за свої безкінцеві прибутки: «Припинити треба, братці, / Над нами свавілля. / Та й за розум пора братись, / Про Україну дбати». /.../. Справді, головна задача кожного українця дбати про Україну і дбати по-шевченківськи, навіть жертвуючи своїм життям. Дбати свято про неї, як «свято вірить в Україну» Й.Палятинський, лауреат премії Марка Черемшини, «Бо утверджує Державу своєю працею, наповнюючи її національною суттю та змістом. Так би по краплині кожному із нас!» (див. «Газета Покуття» – Іван Грекул: «Син Покуття й Буковини» нр. 23-8 червня 2015 р.).

Перед близьким Новим Роком 2016 р. бажаю миру й гаразду Неньці Україні та всім жителям її, а щирому й відвертому автору Й. Палятинському дружити надалі так вірно з рідним словом, служити народу!

Іван КІДЕЩУК

НОВА РАДІСТЬ СТАЛА

Нова радість стала, яка не бувала:
Над вертепом звізда ясна світу засіяла. | (2)

Де Христос родився, з Діви воплотився,
Як чоловік пеленами убого повився. | (2)

Пастушки з ягнятком перед тим Дитятком
На колінцях припадають, Царя-Бога
прославляють. | (2)

Ангели співають, "слава" восклидають,
На небеси і на землі мир проповідують. | (2)

Давид вигравляє, в гуслі ударяє,
Мелодійно і предивно Бога вихваляє. | (2)

І ми теж співаймо, Христа прославляймо,
Із Марії рожденного, смиренно благаймо: | (2)

- Ой ти, Царю, Царю, небесний Владарю,
Даруй літа щасливії сего дому господарю. | (2)

Даруй господарю, його господині,
Даруй літа щасливії та усій родині. | (2)

В мирі проводити, Тобі угодити
І з Тобою в царстві Твоїм на вік віків жити. | (2)

Господареві

ГОЙ ЗНАТИ, ЗНАТИ, КОТРЕ ГОСПОДАР

Гой знати, знати, котре господар,
Котре господар, на йм'я пан...
В него подвір'я сріблом леліє,
А в его дворі два-три королі.

Гой перший король – то сам Господь-Бог,
А другий король – то святий Юрій,
А третій король – то святий Дмитро.
В святого Дмитра трубачка з сребра,
В святого Юра з буйного тура,
В Господа-Бога а з однорога.
Та як затрубив святий Димитрій:
Гори, долини всі в біль ся вкрили.
А як затрубив та Юрій святий, –
Всю кригу розбив, все древо розвив.
А як затрубив сам Господь з неба,
Зрадувалася на ріли скиба,
На ріли скиба, у морі риба,
У морі риба, у горах зело,
У горах зело, у стогах зерно.
А за сим словом...

КОЛЯДКИ ТА ЩЕДРІВКИ

Господині

ГОЙ ЗНАТИ, ЗНАТИ, ХТО ГОСПОДИНЯ

Гой знати, знати, хто господиня,
Хто господиня, на йм'я...
В неї в світлиці, як в веселиці,
(В неї на столах колачі в стогах),
В неї челядка в золоті ходить,
В золоті ходить, у добрі бродить.
У неї вози все ковані,
У возах коні все вороні.
Рано в неділю до церкви іде.
Гой на перший віз лиш світло клала,
А на другий віз проскури брала,
А на третій віз сама сідала.
Приїхала ж вона перед світлий двір,
Перед світлий двір, перед Божий дім:
Самі ся двері їй отворили,
Усі ся святі їй уклонили,
Саме ся світло позажигало,
Самі ся книги та й розпитали.
На райських дверях сам Господь стоїть,
Сам Господь стоїть, три служби служить:
В своїй святині за господиню,
За господиню, на йм'я...
(За господаря, за челядочку),
(За челядочку, за худібочку),
За їй цілий дім, на здоров'я всім.
Вінчуємо! Вінчуємо вас, честная жоно...

Парубкові

ГОЙ В ПОЛІ, В ПОЛІ ТРИ ПЛУГИ ОРЮТЬ

Гой в полі, в полі три плуги орють,
Гой оре ж ними гречний молодець,
Гречний молодець на йм'я пан...
Приходить д'ньому батечко ж его,
Батечко ж его мовить до него.
– Ой ори, синку, іздрібна нивку,
Посієм на ній яру пшеничку.
Гой вроди, Боже, сребро-стебло,
Сребро-стебло, женцеві зерно.
Зберемо женців – гречних молодців,
А в'язаночок – красних дівочок.
Зберемо вози на три обози,
Завеземо їх краєм Дунаєм.

Складемо стішки, як земля вширшки,
Як земля вширшки, як небо ввишки,
Завершимо їх сивим соколом,
Сивим соколом, Божим престолом.
Змолотимо їх на срібних токах,
На срібних токах, в золотих ціпах,
Вивіємо їх на буйних вітрах,
На буйних вітрах, в вишневих садах.

Дівчині

ГОЙ КРАСНА, ЯСНА НА ЯРІ ВЕСНА

Гой красна, ясна на ярі весна,
На ярі весна, калина в гаю,
Калина в гаю, цвіт рожі в маю,
Цвіт рожі в маю, зоря в погоду,
Зоря в погоду, квітка в городі.
Але ще краща вельможна панна,
Вельможна панна на йм'я...
В органи грає, краще співає,
По райських садах пташків гуляє.
А єї мати, як тиха вода:
– Погуляй, доню, бо ще-с молода!
Змощу ти мости з білої кости,
Та ще й з каменя, ще й дорогого,
Та ще й перстень, ще й золотого!
А на сі слова будь нам здорова
З матіночкою, з челядочкою,
Ще й з нареченим, ще й з зарученим!
В городі зело, в хаті весело,
В городі зіля, в хаті весіля.

Дитині

ПИШНА КЕДРИНА ВГОРУ СЯ ВИЛА

Пишна кедрина вгору ся вила,
Вгору ся вила, сино зацвила,
А на вершочку та й колісочка,
А в тій колісці гордоє дитя,
Гордоє дитя на йм'я...
У кості грає, краще співає,
Винним яблучком все підкидає.
Учули ж тоє два-три королі,
Приходять близько, клоняться низько,
Приходять ближче, клоняться нижче:
– Вітай нам, вітай, гордоє дитя,
Гордоє дитя на йм'я...
Хто ж тебе навчив у кості грати,
Винним яблучком підкидувати?
– Навчила ж мене мамка рідненька,
Мамка рідненька, сестра маленька,
По тричі вночі та й устаючи,
Винним яблучком підкидаючи.
– Вінчуєм тебе, гордоє дитя,
Гордоє дитя на йм'я...
Рости велике до черевика,
Від черевика до чоловіка,
Вітцю на славу, матці на втіху!
А колядникам хоть по горіху!

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК: «ЗАГЛУХЛИЙ ДЗВІН», АБО «ТРАФУНКИ» НАШОГО ЖИТТЯ-БУТТЯ (Вінок пошани в честь його 75-річчя)

Михайло Михайлюк – людина, що недавно переступила три чверті століття (н. 1 жовтня 1940 р.), може гордитися своєю 12-ою книжкою малої прози або «трафунків» («Заглухлий дзвін», 2014 р.) що слідує після такої ж прози «Криниця під каменем», 2009) та цілою його письменницькою працею поета, прозаїка, критика, журналіста, перекладача і видавця – подвижника української культури в Румунії, який поставив рідне українське «слово», за наукою великого Шевченка «на сторожі» свого роду, присвятив життя єдиному ідеалу – служити українцям (див. В. Антофійчук «Мій моральний і професійний обов'язок – писати про українців» – до 75-річчя Михайла Михайлюка, ж. «Наш голос» нр. 255 – 2015 с. 4)

У «Ключі до белетристики» М. Ласло-Куцюк вважає М. Михайлюка – поета, прозаїка та публіциста за особливого портретиста не тільки в прозі, але і в особі критика, а це доказує його перша книжка літературно-критичних нарисів «Слово про слово» (1983), де подав індивідуальні портрети різних українських поетів Румунії, з яких жоден не подібний до іншого.

М. Михайлюк вроджений портретист, а мистецтво пам'ятних портретів характерне його малій прозі, де зустрічаєм різноманітність портретів героїв з позитивними чи негативними рисами, так би сказати, з буденними «примхами» людини – зокрема послушність, смиренність, доброзичливість, мудрість та почутливість, але й скупість, необачливість, хвалебність, грубість, скритість, глупість тощо. Портрети обрамлені гумором, деколи і тонкою іронією та самоіронією («Криниця під каменем», 2009 та «Заглухлий дзвін», 2014).

Автор приглядається з шаною і любов'ю до простої людини і в короткій прозі – трафунках, шкідках та згадках як оце представляється проста сільська чи приміська людина – книгою («Заглухлий дзвін»). Зберігає найкращі риси характеру простих людей із попередньої книжки «трафунків» «Криниця над каменем», які будь-коли можуть служити зразком для ближнього своєю скромністю, честю і відданістю до Богом даної долі, своєю щирістю або й стриманістю та рівновагою, бо справжній селянин ніколи не розпускав гріш, потом збитий. Таких розумних, бережливих людей перед своєю совістю і перед своїми ближніми висвітлює 75-літній ювіляр, зберігаючи від діда-прадіда моральний кодекс нашого роду. Це ж справжня «криниця під каменем», яка зберігає чисту водицю-живицю, щоб напувати красою всіх віруючих у церкву і Бога найкращими духовними цінностями нашого життя-буття. Отож обидві книжки короткої прози носять символічні назви криниці-водиці-живиці – перша та «дзвона», який на своєму церковному посвяченому місці зберігає чудотворний поклик до Бога, а перенесений формально на нове місце він стає нікчемний, «оглухлий дзвін», факт, який свідчить, що все-все на світі як людина, так і речі зберігатимуть своє місце, приречене Богом, бо інакше вони стають пустоцвітом (див. «Упертий горіх мого діда»).

Своїми «трафунками» письменник М. Михайлюк визначає золотоцвіт та пустоцвіт і представляє їх лице-в-лице людям, хай вибирають те, що краще і цінне, як воно й на світі ведеться.

Дванадцята книжка М. Михайлюка, «Оглухлий дзвін» містить поверх ста трафунків, шкідків

згадок, якими «з достатнім терпінням, а й рідкісною майстерністю, мов пензлим, змальовує портрети своїх рідних діда і бабки, батька, матері, односельчан, вчителів, друзів ровесників, а ці портрети переростають у святі ікони чарівного дитинства і прекрасної молодості, бо людина двічі живе: раз у дитинстві, а вдруге у спогадах про нього» (див. передмова М. Трайсти «Вікно у душу Буковини»). Справді, так воно і є, бо кожна людина живе із своїх спогадів, трафунків життя, з яких невмирущими вважаються спогади дитинства, що зберігають в житті той здоровий, оптимістичний і щасливий тонус людини завжди молоді, впевненої у свою ідентичність, сутність та майбутність. Багато із трафунків мають за героя таки самого автора, який хоч живе далеко, в Бухаресті, не забуває свою Буковину та своє «руське» приміське село Руснаки, скраю колишньої молдавської столиці Серету, куди загощає кілька разів на рік, щоб побути поблизу своїх героїв, яких одушевлює у своїх новелах, романах («Біле-пребіле поле», «Не вір крику нічного птаха» «Міст без поруччя» та «трафунках, шкідках і згадках», короткій прозі, до якої ми звертаємось («Заглухлий дзвін» і «Криниця під каменем»), в яких перегукуються образки, дорогі серцю самого автора. Ювіляр пригадує свою українську ідентичність із сім'ї школи та з-між людей, яка закарбувалась в його душі на ціле життя і, певне, не лише йому, а всім добрим українцям, що зуміли приймати близько до серця рідну науку (див. «Хто я такий або перше моє українське речення», «Руснацькі прізвища», «Отверезуюче рідне слово», «Недовірливий український капітан – прикордонник», «Я на сторожі коло їх поставлю слово», «А ти по нашому не знаєш?» «Мої Руснаки не єдині у світі» тощо).

Добрий і щирий українець М. Михайлюк вважає цю науку любові до свого роду та рідної української мови основою його існування, бо це – найдорожчий скарб, на якому розвивається кожна людина, яка вміє жити, напуваючись з минулого та з умінь своїх ближніх і старається всіма силами служити – як заповідав Шевченко – «незлим, тихим словом»: «Людина без минулого наче кругла сирота, наче дерево без коріння. Чим це коріння глибше у часі, тим здатніша людина залишити свій слід на землі.../.../ У моєму житті я мав щастя жити у тіні людей/... /, серед громади, від якої зміг почерпнути мудрості словесної» (див. «Я на сторожі коло їх поставлю слово» – «Заглухлий дзвін» с. 304 -305). Із книжки «трафунків» довідуємся про різні трафунки з колишньої та сучасної Буковини, бо це ж – «погляд у душу Буковини» як прекрасно висловлюється в передмові до книжки автор «Гуцульської душі» Михайло Трайста, і не помиляється, коли перед нами справді простягається дзеркалом, мов на екрані, духовна панорама Буковини з таїнствами селянської душі, відданої Богу, у повазі й любові до людей та праці, слухняності й мудрості. Хоч би як, сучасному читачеві і не повіриться, що колись-то життя було таким тяжким, а люди були такими терпеливими і скромними. Такі люди, терпеливі і розумні, любили природу, худобу і навіть дичину. (див. «Гвавт», «Данець на Толіченьці», «Вуйна», «Черкез», «Червоні чоботи пана Івана», «Гуцулик Лілік» та ін.), отже, на селі не дивувало майже нікого, що газдиня Домця Костинюкова удосвіта будила хатніх доглядати худобу та господарство, а їх п'ятеро хлопців та двоє дівчат вставали і брали-

ся кожний до своєї роботи і працювали так успішно, як і обідали тричі в день коло великої гарячої мамалиги, виховуючись без «буркотіння», в праці та слухняності (див. «Гвавт»). Сільські люди, як справжні газди, вміють кохати не тільки худобу, але й ведмежатко, через якого лісник утратив весь спокій, майже й з розуму зійшов, через те, що забрали від нього врятоване ведмежатко та віддали його в «кримінал» до зоопарку каратися там до смерті («Вперта співанка»). Завжди у працюючих людей, неосвічених, але добросердечних, була й скрита мужицька гордість, бо вони хоч реагували відкрито, не вихвалялись і не загрозували, а прямо відхилялись тихо, щоб нікому не шкодити в їхній самотності та скромності, як зазначуємо у молодого парубка Туня, що любив гуляти вперто до опівночі перед задрісними на Толіченьці, щоб, в кінці, зникнути у темряві, немов би й нічого не було. (див. «Данець на Толіченьці»). Протележним героєм цього парубка стає старий Мандюк, скупий-скупий, що свариться з своєю Параскою за необачливість подарувати старцеві цілий окраєць сухого хліба, бо він сам міг з'їсти його, але скупіндра з любові до своєї доньки Доці вирішує купити їй ручний годинник («Дзигарок або нема правди на світі»). Хоч не раз на селі скупість і глупість споріднювались через брак знань, вони не обмежували все ж таки повагу між людьми. Про це свідчить прекрасний образок «Криниця під каменем», що позичає назву попередньої книжки трафунків. Так, Георгій Бойчук, дід автора по мамі, господар без криниці, не переживає драму зневаги сусіда Мандюка, тому що в нього існує криниця, успадкована від батька і зберігається недалеко під берегом, привалена плитою. Вона жде, щоб він полагодив її та й перейшов на «свою воду» і певне буде цямриння та відро, і колесо, і ланцюг... і вони будуть щасливі коло своєї криниці, що кращі господарі, ніж сусід Мандюк.

Батько автора, Ілько-мулер, живучи біля церкви, близький фізично й душевно до неї, як глибоко віруючий майстер, що виробляв ціле життя хрести для потойбіччя ближніх, бо любив і поважав їх, бо сам піднявся наполегливою працею, міг бути скупим і навіть гордим за свої здобутки (див. «Червоні чоботи пана Івана», «Хитрий вуйко Николай», «Купований хліб», «Злодійська честь», «Чим не гешефт», «Батькова покута» і ін.). Ілько-мулер, ранений на війні, любив справжніх господарів, а не гультаїв, які ніколи не доробились і з такими уникав «гостю-

Іван КІДЕЩУК

(Продовження на 6 стор.)

Цікаві факти про Різдво

Подарунки

Традиція дарувати подарунки на Різдво також є вельми давньою. Різдвяні напої, листівки, красиві коробочки з бантиками – це все прийшло до нас від древніх римлян, які обмінювалися подарунками в день Нового Року. Святий Елігіус ще в 7 столітті попереджав про пріоритет духовних подарунків над фізичними, але як бачимо, деякі традиції в прямому сенсі слова не можна знищити.

Дата

У часи раннього християнства Різдво не святкувалося як велика подія. Перша згадка про Різдво як свято відноситься до 200 року нашої ери, коли теологи з Олександрії вирішили, що Різдво треба святкувати 20 травня. У 4 столітті нашої ери Римська церква спробувала уніфікувати святкування у різних груп і конфесій, ухваливши святкувати Різдво 25 грудня. Така дата була вибрана не випадково – серед язичницьких культів, які в той час були поширені, 25 грудня святкувалося як день народження Сонця. Святий Кипріан пізніше сказав: «Як чудово розпорядився Бог, що народження Христа відбулося в день народження Сонця».

Сцена Різдва

Біля всіх храмів під час Різдва споруджується композиція з деревами, яслами й овечками, яка реконструює сцену народження Христа. Виявляється, такий вид сцена набула тільки в 13 столітті завдяки Святому Франциску, який вельми шанується у като-

ликів як людина, яка знаходила мову з будь-якими тваринами. У Середні віки Франциск подорожував по Середньому Сходу, пропонуючи мусульманам стати християнами і саме він є основним ініціатором і натхненником сучасного вигляду місця та оточення, де народився Ісус Христос.

Заборона Різдва

В Англії в 1644 році святкування Різдва було заборонено спеціальним Парламентським Актом. У цей день повинні були працювати всі лавки та інші заклади, а подарунки та інші спроби зробити день більш святковим оголошувалися язичницькими вигадками. Консерватори опиралися цьому нововведенню, аж до кровопролиття. Через деякий час святкування повернули населенню. Під час протестантської реформації групи пуритан також відмовилися від святкування Різдва, оголосивши його підступами католицизму. У Бостоні святкування Різдва було заборонено впродовж 22 років – з 1659 по 1681 рік. Заборона була знята завдяки губернатору серу Едмонду Андросу, і навіть після цього знадобилося кілька століть, щоб Різдво стало поширеним святом в Бостоні.

Різдвяна ялинка

У західному світі поширена легенда про Мартіна Лютера, який вперше вказав людям, що на Різдво необхідно прикрашати ялинку. За іншими версіями, він вказав, що ялинку треба прикрашати свічками. Загалом, швидше за все невідомо, хто першим використовував зелену колючу красуню як атрибут Різдва (особливо враховуючи, що на батьківщині Христа вона не росте). Одна з найбільш ранніх згадок про це відноситься до 7 століття нашої ери і пов'язана зі Святим Боніфацієм, який зрубав ялинку на очах у місцевого населення, впевненого, що це дерево є священним і знаходиться під захистом самого бога Тора. Невідомо, чим закінчилася ця історія, а до 15 століття ялинка вже широко використовувалася для прикраси осель на Різдво.

Санта Клаус

Персонаж на ім'я Санта Клаус створений з образу єпископа періоду раннього християнства Святого Миколая, який народився в 270 році нашої ери в турецькому селищі Патара. Він відомий тим, що непомітно дарував біднякам гроші і подарунки. Сучасне зображення Санта Клауса засноване в основному на поемі 1823

«A visit from St Nicholas» (Візит Святого Миколая), яка також називається «Ніч перед Різдвом». Наш Дід Мороз завідує морозами і холоднечею, а праобразом його, мабуть, було одне з язичницьких божеств – Великий Старець Півночі, який був відомий своїм холодним злим норвом.

Солодощі

У світі одним із символів Різдва також є солодощі у вигляді тростинки з карамелі. На початку 19 століття кондитер з Індіани придумав зробити м'ятну карамельну паличку білого кольору з червоними смужками. Білий колір означає чистоту і непорочність, три тонких смужки означають Святу трійцю,

товста червона смуга означає кров, пролиту Христом за людей. Вигнутий кінець палички робить її схожою на тростину пастуха, а саме пастухи стали одними з перших апостолів. Крім цього, якщо перевернути тростину догори ногами, вийде буква J, яка є першою буквою імені Христа (Jesus). Ось так невелике вдосконалення і трохи фантазії призвело до того, що пересічна карамелька стала символом найпоширенішого в світі свята.

Сторінку склала Тереза ШЕНДРОЮ

Сімдесят п'ятий, або ювілейний передноворічний сон (Химерія)

Лише початок безсніжного грудня, до стрічі старого і нового року ще, гей, далеко, а мені вже нетерпеливиться передноворічний сон наснити, бо він, цей сон, має бути особливим.

Чому особливим? А тому, що й рік, який підходить до свого кінця, був для мене особливий.

Не вірите? То послушайте (прочитайте): по-перше, непомітно навіть і для побратимів по перу, мабуть, тому, що це випало серед тиждня (у четвер), мені виповнилося сімдесят п'ять років життя, або три чверті віку, чи тричі по двадцять п'ять. Можливо, це було несподіванкою і для мене самого, бо ще не ходжу на трьох, себто, ще купив собі палички, але й в подарунок не дістав.

По-друге, видав тринадцяту (я не забобонний!) книжку, найсоліднішу у моєму друкованому доробку – книжку публіцистики. Чи візьметься хтось (хоч би із заздості) перегорнути п'ятсот сторінок, не знаю, але то не мій клопіт.

По-третє, у Чернівцях мені присуджено міжнародну літературну премію імені Ольги Кобилянської по номінації **літературної творчості**. Мені особливо імпонує мудре слово **номінація**, до якого куцома **за** далеко – як небу від землі.

По-четверте, на сьомому З'їзді СУРу я виявив мужність та далеглядність, проголосувавши не за «свого» буковинця, а за його суперника, мараморощя, за що мені добряче перепало від земляків, які вважають мене «зрадником».

Міг би ще навести кілька цьогорічних знакових подій, та не дозволяє моя повербальна скромність і, крім того, не хочу огірчувати надто тих, для кого рік, що минає, був сірий-сіренький...

Ущерть переповнений значимістю цьогорічних моментів у моєму житті, улягаюся спати, надіючись на сон, що іще більше уобразиє ті події «на тлі доби», а майбутні біографи у поті чола докопуватимуться, так би мовити, «підтексту» моїх набутоків у році божому 2015-у.

Як і кожного передноворіччя, добрі феї не підвели мене. Ледве склепив повіки, як поринув у блаженний сон...

І сниться мені, що я в машині – повертаюся до рідного Серету з Чернівців, з урочистостей, де мені вручили премію імені Ольги Кобилянської. За рулем машини – добрий друг Іван Кідещук. Милуюся дипломом, де написано, що мене нагороджено, повторюю, в номінації літературної творчості.

Нараз завбачаю на правому узбіччі дороги жіночу постать у спортивному костюмі – така собі повненька дамочка у легкому, ритмічному бігу. Браво, думаю, спорт – запорука здоров'я. Та коли машина порівнялася з дамою, очам не повірив: «джогінгувала» то сама Славка Колотило!

Іван загальмував, я відчинив дверцята машини і окликнув її: «звідки і

куди ти, Славко? Сідай, лідвеземо! У мене радість – премію ім. Ольги Кобилянської одержав!»

«Знаю, Михайле, все знаю, премія твоя за літературну творчість. Але не забувай, що першою лауреаткою була я – Ярослава Оріся Любомира Колотило! А присудили мені її не за якісь там романчики і трафунчики, як тобі, не за якийсь там переклад «Царівни», як Івану Кідещуку! Присудили за...

«За що, Славко? – не витримав я суспансу.

«За **мандри-вандри** – встановили для мене таку спеціальну номінацію! Це означає маршрут Бухарест-Чернівці-Гура Гуморулуй і назад з нагоди хочби дати народження і смерті письменниці. А від себе я додала ще й десятикілометровий крос напередодні дня народження «гірської орлиці», бо 27 листопада – саме цей день... Цією дорогою їздила письменниця».

Махнула на прощання рукою і побігла собі далі, високо підкидаючи коліна і ритмічно працюючи ліктями.

Славка зникла з мого виду і, на крилах сну, я вже в центральному осідку СУРу в Бухаресті, у редакції, де працює учорашній ще перший заступник голови СУРу, головний редактор румуномовного „Curierul ucrainean“, це геть недоречно названого журналом, хоча звичайнісінька газета.

Перед ним його товстезна книжка так званої публіцистики. Мабуть, натякаючи на те, що це збиранина статейок різної масті, хтось на обкладинці книжки вивів жирним фломастером навкіс **страусоверблюд**.

Поруч книжки кілька осінніх хризантем, вирваних з корінням з сурівського квітника. Автор бере жоржину і починає нервово виривати з неї пелюстки, вимовляючи після кожної: **публіцистика – страусоверблюд, публіцистика-страусоверблюд**... Та оскільки у жоржин пелюсток дуже багато, а обидва слова довгі, через деякий час переходить до крайніх аббревіатур: **пе – ес, пе – ес, пе – ес**... Коли ж останній пелюстці випало **ес**, хапнув помазану книжку і вишпурнув у відчинене вікно. Потім дістав із бібліотеки чистий примірник, засунув у портфель і сказав, що несе його на експертизу до Академії, де його всі знають і поважають, точніше до Інституту мовознавства... Там учена рада вивіряють обов'язкові «атрибути» надрукованою: чи речення починають з великої букви, чи підмети узгоджуються з присудками, чи немає коми межі ними, чи правильно розставлені розділові знаки. А раз усе буде гаразд, то до біса ворожіння на брехливих пелюстках: від першої до останньої сторінки буде тільки **пе-пе-пе**...

Поверхом нижче, экс-голова СУРу у своєму экс-кабінеті, з аурукою почесного над високим чолом, щасливо усміхається перед дзеркалом і мовить до уявної аудиторії цитатою з Шекспіра: «Мавр виконав свою повинність – Мавр може відійти...» Заздрю йому, виявляється, що є на світі щасливі люди! Коли ж то і я зможу вимовити невмирущі слова геніального англійського драматурга?

Раптом сон переносить мене у Парламент. Там повно високодостойних мужів-законодавців – вони схилені над проектами законів і такі заклопотані, що нічого іншого не чують – хоч з гармати стріляй.

Тільки **наш** депутат зневажливо відкидає убік грубезну папку з документами і загинає пальці то на правій, то на лівій руці і вичислює: якби ще отой з Банату, отой з Тульчі, отой з Сату Маре, отой з Ботошан, отой зрадник з Буковини проголосували б за мене, то... Після слова зрадник пошепки вимовляє моє ім'я!

Кулею вилітаю з парламентського кабінету нашого депутата, бо «тавро» зрадника на устах українського обранця звучить зловісно, а я, хоча не з полохливих, не хочу попусвати собі ювілейного передноворічного сну, який виявився нижче моїх сподівань...

Тільки трафунок із Славкою вартий уваги!

Наснив Михайло МИХАЙЛЮК

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК: «ЗАГЛУХЛИЙ ДЗВІН», АБО «ТРАФУНКИ» НАШОГО ЖИТТЯ-БУТТЯ (Вінок пошани в честь його 75-річчя)

(Продовження з 4 стор.)

ватися-чаркуватися». Його жест угощати бідного Іванцетка здивував автора ще з малих літ і дав йому зрозуміти, що цей колись був «паном у червоних чоботах», але погорівши, втратив повагу, яку зберіг до нього авторів батько. Доживши до нових часів, Ілько переживав драму всіх колгоспників, бо й йому забрали поле, яке він купив з мозолів, дочекавшись жити, на людський сором, з купованого хліба. З своїм ремеслом Ілько-мулер буде працювати до останніх сил, щоб служити людям, бо це – свідчить син – «Батькова покута». І так, з кожним хрестом у роботі «Батько все нижче й нижче схиляється до його підніжжя, згодом стає навколішки /.../ В ту мить здається, що потайки

молиться, щоби спокутати провину перед поселенцями цвинтаря» (див. «Батькова покута»). Так гідно, скромно і смиренно завершується життя сільської людини з лаконічним написом на хресті: «Людино, якою ти є – я був».

Своїми розповідями-образками М Михайлюк висвітлює душу нашого буковинця, який залежить від збереження чистої-пречистої душі до хліба повсякденного, від чистоти поту хосенної праці до збереження гідності роду, його традицій та рідної мови. Таких зразкових людей портретист відкриває не лише у рідному селі, але й по всій Буковині, куди вели дороги письменника-журналіста у професійних маршрутах, щоб обрамити у трафунках-образках улюблені і незабутні життєві сцени на хосну та насолоду читачів.

Окреме місце в книжці М. Михайлюка займає

повага до рідної землі, до свого роду та до рідної української мови, яких автор вважає святинами, старався та старається служити словом, щоб залишити по собі «хоч би гарний спогад (див. «Я на сторожі коло їх поставлю слово»). Так воно і є зараз, коли ми, читачі, радіємо його літературою та його спогадами, що стають пам'ятними портретами простих сільських людей, портретами його колишніх викладачів та людей, в тіні яких він зростав, щоб стати у свій ряд гідним гідних про нього спогадів.

Подосі наш 75-річний ювіляр одержав два рази премію Спілки Письменників Румунії, а цього року у святкові дні української «Царівни» на пропозицію Чернівецького Національного Університету його нагороджено міжнародною премією Ольги Кобилянської.

Хай Господь-Бог обдарує талановитого письменника-ювіляра довголіттям, щастям-здоров'ям та благополуччям для дальшого процвітання української літератури!

СМІШНІ НОВОРІЧНІ АНЕКДОТИ

***

– Боже, хто навчив говорити тебе це жахливе слово? – лає мати свого малолітнього сина.

– Дід Мороз, мамочко.

– Дід Мороз? Не може бути!

– Так, мама, коли він впав в мої кімнати, спіткнувшись об велосипед.

***

Два актори підробляють під Новий рік Дідами Морозами. Один просить іншого:

– Слухай, зайди до моєї сім'ї, привітай їх зі святом.

– А чому ти сам не можеш?

– Та я занадто дорого беру.

***

Дівчина прибігла на зустріч Нового року, ледь перевівши подих.

– Ти чого так захекалася?

– Мчала з усіх сил.

– А що трапилося?

– Якийсь молодий чоловік хотів мене поцілувати!

– І вдалося тобі його наздогнати?

***

Син питає у матері-одиначки:

– Мама, мама, а хто мій тато?

– Дід Мороз! – зло відповідає мама.

– Як це? – Дивується хлопчик.

– Прийшов вночі, зробив подарунок і більше його ніхто не бачив.

***

В готелі під Новий рік:

– Гей, хто-небудь, допоможіть, в 11-му номері пожежа! Відро води в 11-й номер!

Розчиняються двері сусіднього номера:

– А в 13-й номер – шампанського!

***

Оголошення на ялинковому базарі:

Покупець – пам'ятай, у кого стоїть вдома штучна ялинка, до того прийде несправжній Дід Мороз з фальшивими подарунками!

***

1 січня. Вечір. У квартирі лунає телефонний дзвінок.

Господар, який не так давно заснув після бурхливого новорічного святкування, зриває трубку і кричить в неї:

– Який дурень дзвонить о шістнадцятій годині ранку?!

***

– Молодий чоловіче! – обурюється батько. – Ви обіцяли мені привести мою дочку додому до зустрічі Нового Року, тобто на дванадцятую годину ночі! Зараз вже чотири години ранку, і взагалі, це не моя дочка!

***

Йдуть два студенти. Бачать на балконі 5-го поверху копчену ковбасу на мотузці. Один залишається насторожі, інший лізе по балконах вгору. До нижнього підходить міліціонер.

– Що ти тут стоїш?

– Так ось – (показує на другого) – подарунки на новий рік вішаємо.

– Так зараз же червень!

– Так? Васьооок! Знімай ковбасу і злязь, ідіот, я тобі казав, що новий рік взимку!

***

Ваш синуля вже вийшов з віку походів на ялинку, якщо:

– Він підозрює, що Дід Мороз п'яний як завжди;

– Його почала приваблювати Снігуронька;

– Він підраховує, чи покриє собівартість подарунка ціну запрошувального;

– Крім подарунка від Діда Мороза він чекає ще чогось від Снігуроньки;

– Він відмовляється йти, аргументуючи це тим, що начальник не відпустить.

***

Після зустрічі Нового року чоловік на вулиці звертається до міліціонера:

– Як дійти до вокзалу?

– Прямо.

– Ну, значить, мені не дійти ...

***

– Обвинувачений, коли ви знайшли чужий гаманець?

– 31 грудня.

– Як тільки ви його знайшли, відразу повинні були здати в міліцію.

– Того дня в міліції нікого не було.

– А на наступний день?

– На наступний день в гаманці вже нічого не було.

***

Дорослий не вірить в Діда Мороза, він голосує на виборах.

***

Я хочу, щоб у новий рік під ялинкою,
Замість казкових звіряток,
Було дуже – дуже багато
Півлітрових пляшок!

...

***

Свято нового року – це вечерея, що закінчується сніданком ...

***

6-річна дівчинка залізла на коліна до Діда Мороза, який відвідав дитячий сад для мажорів.

– А ти що хочеш у подарунок, миле дитя?

– Запитує він її. Дівчинка суворо подивилася на нього, насупила брови і видала:

– Ти, що, товстий шкарбан, хіба не отримував мій емейл?

***

На автобусній зупинці стоять троє. Один – в туфлях, легкому пальті і в капелюсі, інший – в чоботях, зимовому пальті, а третій – в кожусі, на ногах валянки. Той, що в туфлях, махає руками і ногами притоптує:

– Ну й мороз! Градусів 40, мабуть...

– Сорок не сорок, – говорить той, що в чоботях, – а 25 буде. Мужик в кожусі:

– Так не більше 10 градусів!

***

– А куди поділася ваша Снігуронька? – запитують Діда Мороза.

– Так їй наговорили стільки компліментів, що вона розтанула!

Відзначення Різдвяних свят у гуцулів, зокрема в селі Ульма

Щороку Дід Мороз, у селах Нісінимі і Ульма сповіщає наближення Різдва Христового та Нового року

Різдвяні звичаї у кожної людини пов'язані зі світлими спогадами дитинства, з світлими переживаннями душі. Я з дитинства, а відтоді минуло 60 років, пам'ятаю як ми, малі колядники-звіздарі, готувалися до колядування. Виготовляли зірки, робили репетиції, а коли вже

знали репертуар, вибирали відповідального. Родичі приготували для нас святковий одяг, перевіряли наш репертуар, щоб «не дожили встиду», не засоромили їх.

На жаль, у нашому селі вже зникли звіздарі, їх місце зайняли також діти, але без зірки, і вже не колядують українською рідною мовою, хоч «Нова радість стала!» це „O, se veste minunată!” та інші колядки із тим самим змістом.

Різдво – це одне із найважливіших свят православної віри. Якщо хтось висловиться, що Різдво та Великдень – це найважливіші свята православ'я, то, по-моєму, не пмиляється. В чому така всепоглинаюча сила і велич цих свят і чому вони з такою пошаною і так вишукано відзначаються? Тому, що святкування Різдва, колядування – це естафета поко-

ління, в якій передається все краще, що несе зміст буття людини в Бозі, а колядки належать до найдавніших календарно-обрядових пісень.

Якщо повертаємось в давнину, то констатуємо, що гуцули глибоко віруючі люди. Однак слід визначити, що на віру українців-гуцулів, котрі жили ізольовано, в горах, великий вплив має навколишній світ – красивий, таємничий і суворий водночас. Тому і душа гуцула прагне краси, проникає в тайну природи. Як вже сказав, у гуцулів найважливіші свята це – Різдво і Великдень. Народження, весілля, похорон – у гуцульському краї постають у всій своїй самобутній формі, що сьогодні є живим джерелом культури людини як духовної істоти.

Далекі предки сучасних гуцулів перебували в тісній зв'язку з природою і вірили, що все в

Коляда в селі Ільці (Галичина), 1920р.

природі народжується, живе і вмирає, а вся природа, думає, розмовляє як між собою, так із вищими надприродними силами, які є прихильні до людини або неприхильні. А також свято вірили, що їх можна умовити, примусити діяти в користь людини. Досягти ж цього можна лише вічними діями та словом. В давнину гуцули поважали Небо, на якому знаходиться сонце і зорі. З Неба йде цілющий і вогонь – спалах від блискавки, яка може запалити траву, кущі, дерева, сіно і навіть хату. Дні народження Сонця називали колядою, а провідників цього

Коляда у селі Ясенів (Галичина), 1938р.

Атрибути гуцульської коляди: ріг – сповіщає, що в горах іде коляда, а без скрипки ніхто не колядує

дійства, що з вітаннями ходили від хати до хати, прославляли Сонце-Даждьбога, називали колядниками-дастьбожичами. Серце гуцула щире, завжди наповнене любов'ю до сокровенного, тому народні язичницькі вірування гуцулів були сповнені любові до синіх гір, до їх таємниць, рідної природи, Красного Сонечка, поваги до людей. Мораль гуцула-язичника була дуже близькою до християнства, бо диктувалась голо-сом серця, і те серце щиро відгукнулося на поклик Ісуса Христа.

Гуцульська коляда – це величне дійство, народне богослужіння, в якому сконцентроване надбання гуцульської землі від правіків до сьогодні.

Найбільше колядок славлять сили природи, а вже пізніше, в християнському часі, прибирають християнських мотивів. У текстах колядок зустрічаємо прославлення Сонця, місяця, зірок чи дощу, які приходять до господаря в образі гостей чи колядників.

Ось зразок однієї з найдавніших колядок:

*Три коліднички-підвіконнички
Перший колідник – яснее сонце,
Другий колідник – ясенький місяць,
Третій колідник – то дрібен дощик,
Та що ти париш, яснее сонце?*

Цікаві спогади про Свят-вечірєву давню молитву залишили своїм дітям і онукам старожили-гуцули. Колись ґазда перед споживанням святої вечері звертався до Бога: «Господи, допустіть до

Юрій ЧИґА
Фото автора

(Продовження на 9 стор.)

Відзначення Різдвяних свят у гуцулів, зокрема в селі Ульма

Святої вечері ті душі, котрі ми не знаємо, що вони пропадками пропадають, що вони бутинами побиті, дорогами покалічені, постарчвані, і дорогою ідучи – ніхто не згадає. А вони, бідні душі, гірко у пеклі пробувають і цього Світого вечіра чекают. Декувати Богу Світому, що поміг дочикати у мирності, радості й веселності сих Божих светок! Та поможи, Боже, їх у радості відправити і до сих за рік других діждати!»

В гуцульській релігійній обрядовості збереглося багато давніх елементів, які стали християнськими, бо освячують усі найвищі прагнення, прояви людського духу і творчості. У цей час гуцули вже є не просто глядачами, а реальними учасниками цього містичного дійства – коля-

Коляда у с. Рижа (тепер Північна Буковина), 1950р.

*Сам Господь сидить в святій Вечері,
Довкола столу святі ангели...*

ний, так званий «Береза», котрий повинен знати найкраще колядувати, але передусім «Береза» повинен бути найгонорна і найпорядна особа колядницької групи. Кожна колядницька група повинна мати скрипку.

Тому 40-50 років, коли ще був я учнем на п'ятому і шостому курсі Сігетської педагогічної школи, два роки брав участь в одній колядницькій

партії села Лупчина, де, крім мене, були колядники старшого віку. В той час колядникам давали ковбаси, бужениці, буженої солонини, зерна (по 2-3 кг), а також і гроші. За продукти відповідав «міхоноша», котрий залишав повні міхи різними господарками, а потім, після закінчення колядування, збирав ті міхи і віз до церкви. Хрест газдині вкривали вишитим рушником або вичищеним

У нас, на Румунській Буковині, у кожному гуцульському селі коляда церковна починає вночі, на Свят-вечір, коли вже дівтора-колядники розходяться по хатах. Говорячи про коляду та

Колядують путилянам (Путила – рідне село Юрія Федьковича)

*Зима кличе у Карпати
Старого й малого.*

*Колідники прославляють
Господа Світого.*

(Коляда із Верховини)

ди. З року в рік в народній традиції переживається, все глибше й глибше засвоюється найбільша подія в історії людства – втілення Бога, прихід у людській подобі Сина Божого Спасителя Світу. Гуцули зуміли в особливий спосіб, з покоління в покоління, згармонізувати колядування з вченням церкви і відчуттями, переживаннями душі народу.

Розпочинається коляда прославленням «газди, пана, побратима Івана», у якого «кедровії двори, тисовії столи».

про колядування, в першій мірі треба споминути про підготовку до колядування. Ті, хто збираються йти в коляду, повинні поводитися стримано, гречно, бо їм отець-парох вручає святій церковний хрест. Колядники повинні дотримуватись Різдвяного посту, очищувати себе Святою Сповіддю і зміцнювати Святим Причастям. Відповідальність за гідність колядницької групи несе її відповідаль-

повісьмом.

Після закінчення колядування, у церкві, в присутності отця-пароха, слідувала «ділениця». В той час у селі отцем-парохом був порядний, чесний і добродійний Йоан Урсаке, котрий роздавав продукти в першій мірі бідним, потім колядникам, а прикінці брав і собі. Гроші залишали

Коляда заснована 1990р. Вони колядують газдам сіл Нісіпіту і Ульма – 28 сімей, котрі святкують за новим стилем.

Починають колядувати у селі Нісіпіту, у господарці професора Георгія Боґяна – засновника цієї коляди. Різдво 2014р. було без снігу.

Деталі «Буковинського»

Наукова доповідь професора Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича Олександра Поповича «Буковинський «меридіан» Юрія Ракочі, представлена на Бухарестській конференції, приуроченій 25-річчю журналу «Наш голос» (18 липня 2015 р.), сколихнула в моїй пам'яті спогади про знайомство з ним, про його вдачу і поступки, які, гадаю, цікаво доповнять окреслення самотньої постаті Юрія Ракочі як людини, громадянина, викладача школи села Марицеї Сучавського повіту, україномовного і румуномовного поета, цінителя всього рідного, культури взагалі.

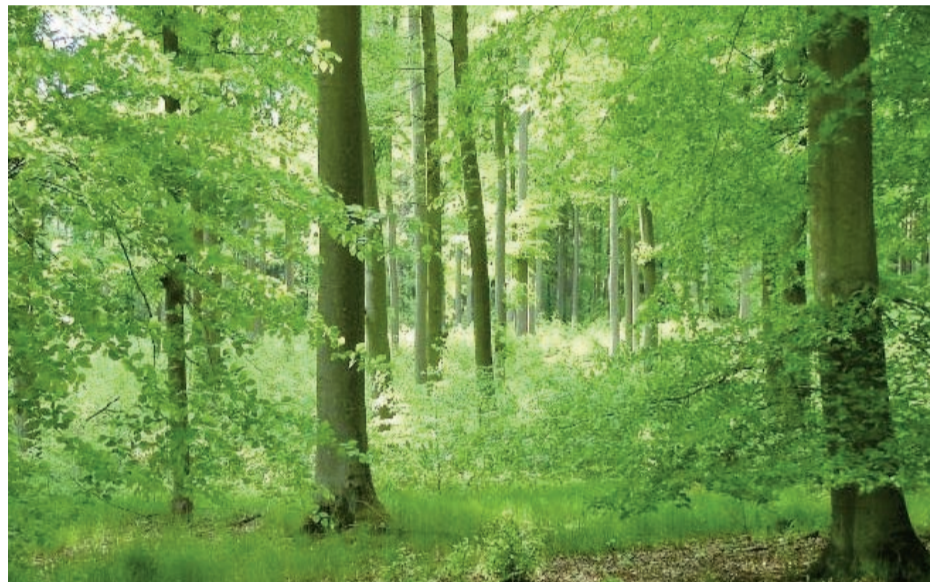
Познайомився я з Юрієм Ракочою завсім випадково, ще будучи студентом на останньому курсі університету, коли, спускаючись літом пішки до школи сусіднього з Марицеєю села Калинешти Єнаке (по-місцевому Ґрецьке), зустрів його. Підтручуючи свій велосипед у протилежну сторону, до горба, зупинився (мабуть, чув про мене від моїх однокурсників Корнелія Ірода та Івана Робчука з Марицеї), і ми ввічливо обмінялися кількома протоколярними короткими реченнями. При цій першій зустрічі Юрій Ракоча справив на мене приємне враження.

Ближче наше взаємне спізнавання почало відбуватися після 1962 р., коли, одружившись на уродженці Марицеї, випускниці Яського математико-фізичного факультету, ми з дружиною, як правило, майже всі зимові, весняні, а головне літні канікули проводили у Марицеї. І, теж як правило, у мене виробився був такий ритуал: таки у день приїзду, якщо ще не темніло, а то обов'язково на другий день – конче відвідував Юрія Ракочу. При гарній літній погоді він запрошував мене на прогулянку лісом, щоб почути «шум смерек» і пташиний спів. Довга, сповнена легендарних розповідей та всяких зауважень і природознавчих спостережень прогулянка вела нас улюбленою ним звивистою лісовою стежкою, що кінець-кінцем «упиралась» біля покритого зеленню джерела, в якому, ніби зовсім «несподівано», нас інколи очікувала ... пляшка холодного вина, яку, безперечно, він же задалегідь там приховав, щоб таким чином (сприймав я тоді, і воно так і було, оцінюю зараз) надати більшої радісної піднесеності нашій зустрічі, як це, до речі, подобалося йому збуджувати при зустрічах з різними іншими знайомими.

Як на мене, Юрій Ракоча був одним із рідкісних зразкових шкільних викладачів. У школі, крім викладацьких завдань, він різними методами, інколи жартома, проводив виховання учнів, навчав їх культури поведінки. Хлопчикові, наприклад, який вітав його звичайним «Добрий день», не знімаючи капелюха з голови, Ракоча напівжартома навчав його запитанням-зауваженням: «Коли ти, хлопчику, вітаєш мене, то не знімаєш капелюха, щоб з-під нього не повилітали тобі горобці, яких ти там наловив?» Такий жарт мав сподівані наслідки. Самому мені доводилося бачити як не без веселого настрою хлопчики вітали свого викладача, знімаючи, ніби навмисне, капелюхи, щоб уволити йому.

Уселі, як мені здавалося тоді, а таке враження збереглося у мене і по цей день, Юрій Ракоча був видним інтелектуалом, на якого, на превеликий жаль, і з належним вибачанням можу заявити, якимось не були подібні свіжі молоді випускники тодішніх українських педшкіл та ліцеїв. Щоправда, він був старшим від них віком, досить начитаним, автором довоєнної румуномовної збірки віршів (яка для нас, студентів, була чи не майже сенсацією, – адже ж мислилося, як то з-поміж наших хтось спромігся на таке!), мав достатній досвід і в співрозмовах не раз «поринав» у «площини» літератури, культури, історії, включно і місцевої, з якою був обізнаний і постійно «докопувався» до інших її джерел. Пригадаю, як давно, ще коли був я молодим університетським асистентом-початківцем, зразу після нашого чергового приїзду на літні канікули, другого таки дня з раннього ранку Юрій Ракоча разом з недавно покійним місцевим професором історії Віктором Козарюком навідалися до нашої літньої «резиденції» (тестевої хати) і з великою зацікавленістю сприймали все, що міг я тоді розповісти їм про карпатський рух українських опришків, які, як пише у своїй праці (складеній на основі судових документів) д-р Юліан Целевич, «спускалися» не те що до Волоського Довгополя (Câmpulung Moldovenesc), а й набагато нижче – до монастиря Драґомірні та навіть аж до «Нямцького монастиря». Цією й іншими причинами пояснюється донедавна побутування у південнобуковинських селах легенд та пісень про них, зокрема про славного ватажка Олексу Довбуша, чю криницю, мовляв, віднайшов у марицейських околицях Ракоча, як сам про це не одному розповідав.

Уселі Юрій Ракоча був тим, ким, як зазначав я довгі роки, роз'їжджаючи по сільських школах у різних справах, на превеликий жаль, бували тоді (напевно, і зараз) тільки одиниці. У поетичній «палітрі» його віршів почесне місце займало зображення трудівників села, руки яких, як відзначав Ракоча, «пахли хлібом». З глибокої поваги до них (Ракоча став провєрбїальним своїм поважним вітанням якнайпочеснішими привітними формулами та епітетами кожного випадково зустрінутого), піклування про збереження належних порядків Марицея обрала його членом Сільської ради, поряд із зразковими господарями. Юрій Ракоча був літописцем Марицеї. У ті ж роки моєї молодості, пригадую, школам було офіційно задано складати монографії сіл. У цій справі, наскільки міг я спостерегти, особливо відзначився своєю захопленістю Юрій Ракоча, підоплічним якого був Віктор Козарюк. Невідомою осталась для мене доля тодішньої їхньої монографії, багатой на різні дані, як оцінювали вони. Значно пізніше Козарюк почергово надрукував румунською мовою монографію в кількох варіантах.

Інші, не менш цікаві деталі неординарної постаті Юрія Ракочі, наявні в оригінальному, ним же поданому джерелі – в його оцінках, судженнях та поглядах, наведених на порожніх частинах сторінок моєї збірки українських світських колядок Румунії «Ой у саду-винограду» (Критеріон, Бухарест, 1971), примірник якої дав мені на літніх канікулах 1973 р. в Марицеї мій тесть, уточнивши: «Був пан Ракоча, попросив показати йому сімейні фотографії (із студентських років збереглося в мене захоплення «фотодокументувати» різні «події», отож і сімейні), переглянув усі, деякі взяв, а через певний час приніс для Вас цю книжку».

Розглядаємо ми гуртом з великою цікавістю сторінку за сторінкою, констатуємо, що дуже багато з них заповнені акуратними каліграфічними записами (на жаль, чорнилом на непідходящому книжковому, наче промокальному, папері) українською та румунською мовами (записане останньою, як сам зізнається, – «з великої любові до неї, як її знавця»), записи, що «обрамлюють» фотографії різними оцінками наявних на них осіб. Крім фотографій, поміж сторінки повклясно вирізки з тодішніх румунських газет (відносини Румунії з іншими країнами та її здобутки; зустріч Брежнєва з Ніксоном; встановлення миру у В'єтнамі; жіноча мода в Києві; румунською мовою казка Котигорошок з ілюстраціями та ін.), менше з українських та російських, численні листівки: Бухареста й інших румунських міст і курортів, королівського палацу Пелеш, а то і московського Кремля. Не бракує ні картина П.Бабака «Делегати III з'їзду комсомолу», серед яких посередині – усміхнений ... В.І. Ленін.

Усе це, гадаю я, можна б сприйняти як тогочасний суспільно-історичний фон, в умовах якого вперше появилася в Румунії збірка українських світських колядок.

Судження Юрія Ракочі про доречність появи та її виняткову цінність можна уважати суттєвою рецензією. Її суттєвість розкриває хвилююча історія появи збірки. Після деякого часу від здачі

Іван РЕБОШАПКА

(Продовження на 11 стор.)

«меридіану» Юрія Ракочі (I)

(Початок на 10 стор.)

рукопису до Видавництва Критеріон, світлої пам'яті його директор Домокош Ґеза, повідомляючи мене, що цензура (де за українські книги відповідала ... колишня моя колега по групі, яка після одруження одержала і «підходяще» для цієї справи прізвище ... Полковнику) не допускає збірку до друку через наявність в ній релігійних елементів, одночасно і заохочує мене: «Подумайте, як поступити нам, щоб доказати їм, що нічого не розуміють!». Як тодішній докторант славнозвісного професора Міхая Попа і добре обізнаний з румунською фольклористикою, я оглянув кілька тодішніх надрукованих видань румунських колядок і сконстатував, що в них набагато більше релігійних елементів, ніж в моїй збірці. Повиписував їх і склав колонкою, поряд з релігійними елементами моєї збірки. Цей «сирий» матеріал подав відповідальному редакторові Михайлові Михайлюкові, який написав настільки переконливий контрреферат, що коли, як потім розповідав мені Домокош Ґеза, шановна пані Полковнику прочитала його, різко «відпалила»: «З вами просто неможливо розмовляти!» Домокош не поступився, а енергійно «відвернув»: «Тоді – штемпелюйте сторінки!» Збіта, мабуть, з пантелику, вона не проштемпелювала «сценарії» колядування, зібрані мною з різних поселених українцями околиць, в яких не було жодних релігійних елементів і які я надрукував аж в останні роки.

Загальновідомою була тоді офіційна антирелігійна налаштованість, і я свідомо не увів у збірку чисто народні колядки на релігійні теми, а в передмові настоював на явну світлість уведених у збірку. У них релігійні елементи настільки осмотично «вплелись» у пісенні тексти, що їх вилученням, практично, можна було знищити колядкові структури. Збережені в них релігійні елементи відповідали глибокому сприйняттю їхніми творцями біблійного вчення. Крім загальновідомого приспіву Ой дай, Боже (відповідного тотожному румунському Dă Doamne!), в колядках моєї збірки згадувались Святий вечір, Різдво, Йордан, коли за традицією виконувались колядки, у покаяннях колядники зичили обколядованим господарям Від Бога на двір шестечко на худобу, / У хату здоров'є на усю ґлоточку, у колядках розповідалося, що орачам в полі святі допомагають – Святий Юрій волики водит, / Чом святий Петро за плугом ходит, / Свята Пречиста їстоньки носить, а господареві-вівчареві випасають отари святі Некулай та Юрій. Чи не найвеличнішою в колядках – це святвечірня картина, коли за багатим столом (на тисових столах самі калачі, з медом печені; коло колачів золоті чаші, в яких – зелене вино, солодкий медок, найкраще пиво і ін.) поряд з господарем – найповажніші гості – світле сонечко, ясний місячок, дрібний дощечок або різні святі чи навіть сам Ісус Христос. Такі колядки, відзначав Іван Франко, «відповідали простими словами найглибші сердечні бажання (селян), показували їм не як бажання, а як дійсність. Слухаючи колядки, бідолаха хоч на хвилю бачить себе заможним господарем, у якого подвір'я чисто заметене, хата гарна, світла, в хаті прибрано по-празничному, недостатку нема, а натомість за столом сидять гості славні та величні на весь світ, і він, рад, що може чесно і відповідно прийняти їх. Пісня радує його, глухе почуття дійсних життєвих клопотів хоч на хвилю устає на бік, впливає сльозами – не гіркими, але такими, що облягшують душу».

Саме так сприйняв Юрій Ракоча надруковані вперше в Румунії 1971 р. українські колядки, які, як відзначає він у віршованій рецензії, пригадали йому радісні хвилини дитинства.

На протигагу тодішній офіційній антирелігійній пропаганді, в силу дії якої могла була б не появитись моя збірка, Юрій Ракоча у своєму вірші-рецензії, вміщеному в ній, як у своєрідний сімейний альбом, не призначений для широкого публічного читання, дану збірку просто вважає святою книгою, підтверджуючи це багатьма вклейками текстів релігійного змісту – «Високе право першенства молитви», «Перемога віри в Ісуса Христа», на церковнослов'янській мові – «Отченаш» та ін. Особливо заімпонували Юрію Ракочі колядки про хліб та господарів-хліборобів. Не випадково ж перша із вклеєних ілюстрацій – це картина М.К. Клодта, з якої давній селянин, який оре ще

сохою, наче вітає сучасних його побратимів-гречкосіїв тестя, тещі та моїх батьків, які на колективному полі працювали, як на своєму власному. Обширний коментар відводить Ракоча хлібові, яким «пахнуть руки» його виробників. Виходячи з вірша Миколи Золотаренка про цей «найцінніший витвір, дарунок чесних, роботящих рук» (= ось і аспект інтертекстуальності), Юрій Ракоча пригадує, як давно його батьки учили «цілувати хрест, хліб і мозолісті руки», які «підживлюють життя і його безсмертя», побожно просити Бога: «...хліб наш насущний дай же нам днесь». Завершується даний коментар показом того, як на Тайній Вечері Ісус Христос, «взявши хліб і вчинивши подяку, переломив і сказав (апостолам): «Прийміть, споживайте, це тіло Моє, що за вас ламається. Це робіть на спомин про мене!»

Нарешті, ось і двомовна поетична рецензія збірки «Ой у саду-винограду»:

*«Рідний і милий мій друже,
Іванку Ребошапка,
Ваша робота – чудова робота, –
У ній – симфонія-розмова століть,
Розвагою квітне щоденна турбота,
А Дух віковіччя Сам рани гоїть.*

*Ви сили і волі доклали багато,
Розсіяли щедро скарби Ваших знань:
Минуле і рідне вирують крилато,
А з ними і слава у висі світань.*

*Читаючи, мрію, бо ж бачу і чую
Далеке дитинство, ті милі літа,
Сиве сьогодніня я ними вінчую
І вік мій похилий хай з ними літа...*

*Хай Бог Вам дарує і Вашій родині
Здоров'я і щастя, що радість несуть,
В труді перемогу на благо людині
І віру у Душу – вселенної Суть.*

*Cartea asta e o floare
Ce din suflet a ieșit,
Are viață, are soare, –
E-nceputul din sfârșit.*

*Muncă mare, muncă sfântă
De ești om, în ea găsești:
Vremea, dorul în ea cântă
Despre rosturi omenești.*

*Mâini muncite, mâini crăpate,
Ce scot pâine din pământ,
Vezi în vise inspirate
Și-n căldura din cuvânt.*

*Găsești sufletul naturii,
Care-i însuși Dumnezeu.
De ești bun și al culturii,
Ai în muncă spor mereu,
Și din bezna inculturii
Faci lumini de curcubeu.*

(Далі буде)

ДЕНЬ ГІДНОСТІ І СВОБОДИ В УКРАЇНСЬКОМУ КУЛЬТУРНО-ІНФОРМАЦІЙНОМУ ЦЕНТРІ

20 листопада 2015 року у Бухаресті був урочисто відзначений День Гідності та Свободи, який відбувся в Культурно-інформаційному центрі у складі Посольства України в Румунії за участю представників громадських та культурних кіл країни перебування, активу Союзу українців Румунії, української громади, студентів українського відділення Бухарестського університету, представників друкованих видань Союзу українців Румунії, співробітників Посольства та членів їх сімей.

Урочистий захід розпочався колективним виконанням Гімну України. З вітальною промовою до присутніх звернувся Надзвичайний і Повноважний Посол України в Румунії Теофіл Бауер, наголосивши на важливості подій, які відбулись восени 2004 року та у листопаді 2013 року та які мали на меті захист демократичних цінностей, прав і свобод людини і громадянина,

національних інтересів української держави, її європейського вибору.

Перший заступник голови Союзу українців Румунії Богдан Мойсей у своєму слові підкреслив те, що Євромайдан-2013 об'єднав увесь український народ, але який, на жаль, не обійшовся без великих жертв і страждань.

Присутня на заході громадянка України, безпосередня учасниця подій осені 2013 року, Марія Колесник розповіла про те, як спочатку жителі столиці України, а потім й інші українці зі всіх куточків держави зібрались на центральній площі Києва і продемонстрували свою волю увійти в Європу і в цивілізований світ. Ірина Мойсей, головний редактор журналу

«Наш голос», мала також нагоду поділитися своїми враженнями про Євромайдан та всі ті події, включно Помаранчеву Революцію, які зібрали до купи український народ і загартували його у боротьбі.

Коли мене запросили до слова, я мала приємність привітати Україну, що знала викликати таку велику повагу зі сторони румунського народу і не тільки, а у нас, українців Румунії, гордість (хоч іноді і сльози болю та співчуття!), що наш народ виявився таким мужним і гідним, як ніколи в історії. І передала також свою палку надію, що в Україні закінчиться війна і братовбивство і настане, нарешті, довгожданий мир!

Учасникам заходу також було продемонстровано відеоролик про події, що відбулись на Євромайдані-2013 року, що змінили хід вітчизняної та світової історії та визначили місце і роль України у світовому процесі.

Урочистий захід завершився віртуозною грою на скрипці Наталки Панчик-Колотило, активного члена Молодіжної організації, що діє при бухарестській організації Союзу Українців Румунії.

Ярослава КОЛОТИЛО

Знову знаходить зима, свято коляди. Щороку взимку пригадую босе дитинство, коли ходив колядувати з моїм ровесником Дмитром Костиноюком, нині покійним. Хай йому буде земля пером і пухом!

Я дуже добре пам'ятаю, коли ще був малий, як парубки, маючи «калфу» на чолі, колядували від хати до хати, а за зібрані гроші платили «банду», яка грала на танцях на всіх святах.

Парубки починали колядувати від хати мого покійного тата Ністора Курилюка. Наша хата була границею між «Горішними» та «Долішними», тобто між тими, що мешкали в горішній частині Марицейки та долині села.

Коли ще зоставалася мала частина коляди,

ГЕЙ В ГОРУ, ГОРУ ...

«калфа» (я пам'ятаю покійного Миколу Костиноюка, який був часом «калфю») заходив до нас у хату. Тато частував його горівкою та платив йому «десятку» (у ті часи, тому 40-50 років, це

були немалі гроші!). На фотографії хата, від котрої починали колядувати парубки Марицейки.

Забув я сказати, що починали колядувати малі діти, як тільки заходило сонце. Це ставалося, коли сім'я сідала вечеряти, а сусіди та знакоми приходили одні до других. Я відшукав фотографію, яку зробив тому понад 40 років, де є кілька газдів, які колядують під нашим вікном. Ось їх імена: Микола Робчук, Марія Курилюк, Ністор Курилюк, Віктор Козубаш, Ілля Місюк та Володимир Бойчук. На жаль, тільки Микола Робчук та Марія Курилюк ще живуть...

Сьогодні? Все пропало: і босе дитинство, і коляди ... Шкода!

Микола КУРИЛЮК

Фото автора

Мої поїздки за кордон

Мене звали Оксана Лавіца, я живу у марамороському українському селі Вишавська Долина, мені сімнадцять літ, я учениця українського ліцею імені Тараса Шевченка у Сігеті. Бажання писати мені надала дуже добра пані Тереза, з якою я познайомилась в домівці СУРу в Бухаресті, коли я йшла в закордонну екскурсію. Пані редактор Тереза дуже гарно і ввічливо поведилась, я їй дуже вдячна за те, що вона надихнула мене писати.

І так я написала перше оповідання і післала пані Терезі, яка дала його панові Михайлюку, головному редактору «Українського вісника», від яких я дістала таку відповідь: «як на перший раз, то ти написала добре». І так моє оповідання появилось в «Українському віснику». Через деякий час я написала друге оповідання, яке також було надруковане. І ось тепер я пишу у третій раз, і якщо вам сподобається, любі читачі, то я буду продовжувати писати. Тепер напишу трохи про моє життя.

Моя сім'я складалася з чотирнадцяти осіб: батько і мати, три брати, вісім сестер і я, з яких одна сестра померла, коли їй було двадцять три

Сім'я Оксани Лавіца

роки, один брат помер, коли йому було двадцять п'ять. Це було найбільше горе, про яке я пам'ятаю, а головне для моїх батьків. Мені здалося, що вони після цього постаріли на десять років. У нас були труднощі, грошей не вистачало, бо сім'я велика, а працював тільки батько. Я люблю вчитися, головне мені подобається українська мова. Я з сьомого класу почала ходити на олімпіади з української мови та літератури. У IX-му класі олімпіада відбулася у повіті Караш Северін, я зайняла I місце, за що отримала безплатну поїздку за кордон.

Я дуже зраділа, бо я ніколи не була за кордоном.

Мені було п'ятнадцять років, а я навіть у Бухаресті ні разу не була!

На жаль, моя радість скоро закінчилась, бо сказавши батькам про поїздку за кордон в екскурсію, вони були категорично проти. Мати підійшла до мене і, обнявши мене, сказала:

– Ні, доню, ти нікуди не поїдеш!

Я аж скрикнула...

– Але ж, мамо! Ця поїздка безплатна і я так хочу поїхати!

Мати відповіла:

– Мова не про гроші, але ти знаєш, яке у нас горе було і якщо з тобою щось трапиться, то я з твоїм батьком не переживемо.

Я плакала, благала, але було марно. Так того року я нікуди не поїхала. Коли повернулися дівчата з екскурсії, я сказала матері:

– Бачиш, мамо, що нічого з ними не трапилось, вони повернулись здорові.

Мати усміхнулась і сказала:

– Почекай, дочко, ти подорослішаєш і на другий рік поїдеш.

Минув рік, і я знову пішла на олімпіаду у місто Ботошани, де також зайняла I місце. Мати мені пообіцяла, і коли треба було їхати, батьки не могли мені відмовити. Настав день, коли я вирушила в дорогу. Я була дуже рада, зі мною поїхала моя подруга Беатріса з села Кричунів, вона також зайняла I місце.

Ви можете собі уявити мою радість? Нарешті і я поїду за кордон!

Ми вирушили поїздом до міста Тімішори, де нас чекали супровідники та інші олімпійці. Звідти ми сіли на автобус і виїхали до Болгарії. Спочатку ми почали знайомитися, супровідники дуже гарно поводитись з нами, а також всі інші діти, з якими я познайомилась, були дуже дружні.

Наш маршрут пролягав через Будапешт, Братиславу, Відень, Мюнхен.

Приїхавши додому, я всім розказувала про те, що я побачила в екскур-

сії. Через рік зайнявши I місце, я знов отримала поїздку за кордон. Я та учень IX-го класу Алекс, з мого села, який також зайняв I місце, вирушили в дорогу. Спочатку ми зупинились в СУРі, в Бухаресті, звідти поїхали до Болгарії разом з другими учнями, з якими ми подружили. В Болгарії ми були на Чорному морі, відвідували церкви, в Туреччині, відвідували «Голубу мечеть», «Мечеть Софію» в Істанбулі, були на дуже великому базарі, їли баклаву, це дуже солодке турецьке тістечко, й на кораблі пливли по Босфору.

Дні минали, і треба було повертатись назад, хоча я з задоволенням була б лишилась ще на декілька днів. Це була незабутня поїздка. І ось, коли ми вернулись до Бухареста, в СУРі зустрілися з пані Терезою. Тоді вона порадила нам писати. Так закінчилась моя поїздка.

Я особисто раджу всім учням вчитися добре, любити і шанувати свою рідну мову, вона дзеркало душі народу. Це найбільший скарб, який успадковує кожний народ від своїх предків. Рідна мова українців з Румунії – це українська мова, але ми повинні водночас вивчати і румунську мову, бо хто знає більш мов, той має більше «ключів» до культури того народу. Також раджу всім поступати на конкурси та олімпіади, тому, що це дуже корисно!

НЕБЕЗПЕЧНА ПРИГОДА

У Мараморощині, між горами і високими берегами, розташоване село Вишавська Долина. Село мале, але у ньому живуть люди дуже працьовиті, добрі і богобоязливі. У неділю вони майже всі сходяться до церкви, де моляться. І ось, у цьому селі, в багатодітній сім'ї, живу я. Хочу вам розповісти пригоду, яка трапилась зі мною три роки тому.

Одного дня рано-вранці нам треба було йти в поле, яке було далеко від села – за сім або вісім кілометрів. Я вийшла надвір, глянула на небо, яке перед сходом сонця було прекрасне, воно начебто горіло червоним яскравим полум'ям. Це було дуже гарне видовище, я стояла, як зачарована, аж поки мене не покликали. Ми зібралися і вирушили з татом в дорогу, нам треба було йти лісом, а вже поза лісом знаходилося наше поле. Я йшла швидко, а тато трохи відстав. У лісі було дуже гарно, я роздивлялась, слухала, як співали пташки, начебто про щось розмовляли.

Біля дороги стояв високий і дуже старий дуб, наче якийсь сердитий дід, мені здавалось, що він хоче сказати:

– Бачите, який я великий, всі слухайте мене!

А дерева, які росли навкруг нього, ніби схиливши голови перед ним, відповіли:

– Так, пане, ми всі тебе слухаємось!

Як я йшла, роззираючись навколо, враз почула страшний рик. Що це було? Я спинилась і враз побачила за кілька метрів від себе велику і страшну ведмедицю з двома малюками. Побачивши мене, вона піднялась на задні лапи, стояла, як людина і дивилась на мене. Я подумала, що вона нападе на мене і роздере. Я хотіла тікати, та де там, ноги були наче прикуті до землі з переляку.

Я почала кричати:

– Тату, тату, рятуй!

Але голосу мого не було чути. Мені здавалось, що я гучно кричала, але ледь сама себе чула. Це було вперше, коли я бачила так близько ведмедицю, яка стояла на двох лапах, нібито хотіла попередити:

– Не підходь до моїх малюків, а то я тебе з'їм!

На моє щастя, на- дійшов тато, який, побачивши ведмедицю, закричав. Ведмедиця скочила крок до мене, я завмерла, але потім вона повернулася і побігла в ліс, а вслід за нею побігли і ведмежата. Мені зразу полегшало. Я думала, що вже не зістанусь жива.

Ми трохи перепочили, бо в мене тремтіли ноги з переляку, а вже потім пішли далі. Я вже ні на крок не відходила від тата. Нарешті ми дійшли до нашого поля. У мене цілий день перед очима була та страшна ведмедиця. Вечером ми вернулись додому і тато ще довго нагадував мені, як я перелякалась і водночас заспокоював мене. Я знала, що ведмедиця, коли з малюками, дуже небезпечна, вона здатна на все, щоб захистити їх, здатна навіть розірвати будь-кого, хто б наблизився до них. Ось така пригода трапилась зі мною, що я і тепер не можу забути. Ведмедиця могла напасти на мене і поки тато був би підійшов, могла мене розірвати.

Застерігаю вас, любі читачі! Якщо ви будете йти лісом з батьками, або друзями, то не відходьте від них далеко, щоб і з вами не трапилась якась пригода.

Оксана ЛАВІЦА

РІЗДВЯНИЙ ПОДАРУНОК

Чимало клопоту мали батьки зі своєю Стефкою. І борщик їй не смакував, і суконка не така, як в других, і в хаті не так прибрано, як у людей. На все нарікала та була невдоволена. А батьки були небагаті. Жили в місті, мешкали в комірному і гірко працювали на кусник хліба. Батько в броварні носив бочілки, а мати прала білизну по домах. Важка була праця, а й її не все можна було дістати, і доводилося бідувати. А Стефка тоді ще більше була нестерпна. Злостилася, докоряла родичам, чому

Галька, Оксанка, Марійка та інші дівчата мають все новенькі суконки, мають доволі що їсти та забавитись гарненько, а в них все біда й біда. Усім людям заздрила.

Та на це не було ради. Коли піросла, то покинула родичів і знайшла собі службу покоївки в одних заможних добродіїв. І було там Стефці дуже добре. Робота неважка, а до кухні була там ще інша служниця, Наталка. Хлібодавці були добрі, набожні, давали доволі часу піти до церкви, відпочити, кожного місяця точно виплачували платню й злого слова ніколи не сказали. А сама добродійка обох їх навіть любила. Щороку на Різдво, на св. Миколая, або при іншій нагоді купувала їм ще й гарненькі даруночки.

Та одного року на Різдво добродійка прибрала маленьку ялинку та купила дівчатам даруночки, але дуже скромненькі. По парі тепленьких зимових панчішок. Цього Стефка не сподівалася. Вона надіялася, що пані купить їй нову суконку, або хоч модний капелюшок. Аж тут всього-на-всього пара панчішок! «Чи я б собі сама таких панчішок не купила? Чи не сором для такої великої пані такий даруночок давати? Стільки ж багатства має, могла б щось краще купити!» – нарікала перед Наталкою. Роззлостилася з жалю, схопила панчішки в жменю та кинула під кухню.

Наталка так не зробила. Вона знала, що тепер усім скрутно. Була задоволена, що хоч панчішки буде мати та не змерзне в

ноги. Таки зараз сіла на стільчику та почала надягати їх на ногу, щоб, зібравшись, піти до церкви. Та заледве вложила одну ногу в черевик, як її задавило щось. Скинула назад нову панчішку вивернула її, аж там гроші, паперові, цілкові. Заглянула в другу панчішку, й там троші. З радості аж сплеснула в долоні та побігла до пані, дякувати за таку милу й цінну несподіванку.

Стефка мерщій кинулася до кухні. Відчинила дверцята, але там з її панчішок з грішми залишився тільки попелок. Заломила руками та заридала гірко.

На це вбігла пані, а довідавшись про все, сказала до Стефки: «Видиш, Стефко, як ти себе сама покарала! Я тобі дала такий гарний даруночок, а ти його знищила. Ти завжди невдоволена, все нарікаєш, заздриш іншим. Зате тобі ніколи не буде добре. Я цього року великих даруночків не купувала, бо хотіла, щоб грішми ви допомогли своїм бідним батькам. Але ти, вкинувши мій даруночок під кухню, дуже мене цим образила. З кінцем місяця шукай собі іншого місця, бо я прийму собі таку, що навіть самими панчішками буде тішитися та буде вдоволена, що в мене має працю».

Гірко пожалувала Схефка за свій учинок. Так хоч втратила вигідне місце, зате мала добру науку, що треба й малим вдоволитися, не нарікати і не заздрити іншим.

Омелян КВІТ

КВАДРАТ

По горизонталі і по вертикалі

1. Покриває хату.
2. Так чи так.
3. Група співаків

	1	2	3
1			
2			
3			

3. ХОР

2. АБО

1. ДАХ

Склав Микола КУРИЛЮК

ДИТЯЧІ СТОРІНКИ

СВІТЛАЯ ЗІРНИЦЯ

(Ангелський хор)

Музика Юрія ПАРАЩИНЦЯ

Allegretto

Voice

1. Світ - ла - я зір - ни - ця, Ран - ня - я ден - ни - ця, При - водить ся
Гос - по - де - ві Ніж - на - я Ді - ви - ця. Ніж - на - я Ді - ви - ця.

1. Світлая зірниця,
Ранняя денниця,
Приводиться Г осподеві
Нижная Дівця.

3. Ти іще Адаму,
Діво предказана,
Що маєш родитися,
Світу обіцяна.

5. Діви, возиграйте,
Піснь їй воспівайте,
Свічі в руках предносяще,
В храм сопропвожайте.

2. Трилітствующая,
Всіх святих вищяя,
Обіцяна, предизбранна,
Богу всіх чистая.

4. Всі пророки давно
Предвіщали явно:
Народиться з Діви чистої
Іскупитель славно.

6. Світлая зірниця,
Ранняя денниця,
Будь благословенна
Чистая Дівця.

Гумор

***

– У твоєму віці Наполеон був найкращим учнем у класі, – докоряє батько синові.

– А в твоєму він вже був імператором! – відповів син.

***

Син каже татові:

– Тату, в Івася двадцять вісім зубів, а в мене лише двадцять два!

Батько, читаючи книжку, відповідає:

– Ой, діти, дайте мені спокій! Поділіться самі!

***

Малий Петрик хоче спати. Батько сідає край ліжка.

– Я розповім тобі казочку, щоб ти швидше заснув.

– Добре, тату.

Через деякий час з сусідньої кімнати чути голос матері:

– Спить?

На порозі з'являється в нічній сорочці Петрик і каже:

– Авжеж, мамо, наш тато, нарешті, заснув.

***

– Сьогодні водій автобуса дивився на мене так, ніби я їхав без квитка.

– А ти що?

– Дивився на нього так, ніби мав квиток.

***

Повернувся Олекса з молочного магазину:

– Мамусю, продавщиця сьогодні не долила сметани.

– Звідки ти знаєш?

– Бо я сьогодні не міг язиком дістати до сметани в банці.

***

Дає батько старшому синові кульок з цукерками і говорить:

– Поділися з Юрчиком по-братньому.

– Як це по-братньому?

– А так: йому дай більше, а собі візьми менше.

– Е, ні! Ти краще віддай йому кульок, хай він поділиться зі мною по-братньому

Ісус

Були палаці, та дарма,
Що в них так світло і прекрасно...
Все ж місця в них Ісус не мав,
І Він лежав сповитий в яслах.
Було нелегко там Йому
Тієї ночі в Палестині.
О люди, дивно як, чому
Його зустріли негостинно?
Свою любов і благодать,
Як дар приніс вам Син Господній,
Хай душі ваші не мовчать —
Що ж ви Йому дасте сьогодні?
Дивлюсь у небо голубе,
Що розлилось до виднокраю,
О мій Ісус, люблю Тебе,
На Тебе з радістю чекаю.
Приходь до мене, як весна,
В надії, radoщах, в любові.
Моя душа неголосна
Бажає зустрічі з Тобою.

Сергій Рачинець

Різдво

Різдво – велике свято,
Народе, веселися,
Щоб нам спасіння дати —
Син Божий народився.
Спів ангелів лунає,
Ця ніч така прекрасна,
Все небо прославляє
Народженого в яслах.
Ходім до Віфлєсма!
І разом з пастухами
Ісуса там знайдемо
Й дитячими словами
Його ми привітаєм,
Поклонимось для Нього,
І разом заспіваєм:
«Хвала на небі Богу!»

Автор невідомий

День народження в Ісуса

День народження в Ісуса –
Всіх на свято запросив,
І про діток не забувся,
Чути їхні голоси.
У піснях Його вінушують,
Честь і славу воздають,
Бо любов до Нього чують,
І з ім'ям Його живуть.
Ще й даруночки чудові
Не забули принести —
Кожен дав для Нього слово
Мудрим, праведним рости.

Автор невідомий

КУЛЬТУРНИЙ ДЕТЕКТИВ

День Гідності та Свободи

20 листопада в Культурно-інформаційному центрі у складі Посольства України в Румунії відбувся захід, присвячений відзначенню Дня Гідності та Свободи.

Надзвичайний і Повноважний Посол України в Румунії Теофіл Бауер наголосив на важливості подій, які відбулись восени 2004 року та у листопаді 2013 року, що мали на меті захист демократичних цінностей, прав і свобод людини і громадянина, національних інтересів України, її європейського вибору.

Учасникам заходу також подивились документальний фільм про події, що відбулись на Євромайдані 2013 року, які змінили хід вітчизняної та світової історії та визначили місце і роль України у світовому процесі.

Урочистий захід завершився віртуозною грою на скрипці Наталки Панчик-Колотило.

Вшанування Дня пам'яті жертв Голодоморів

26 листопада в Культурно-інформаційному центрі у складі Посольства України в Румунії був проведений захід із нагоди вшанування Дня пам'яті жертв Голодоморів.

Захід продовжився творчим вечором відомого українського кобзаря, Народного артиста України, лауреата Національної премії імені Тараса Шевченка Василя Нечепи, який перебував у Бухаресті в рамках здійснення культурної дипломатії.

28 листопада у монастирі Кашин м. Бухарест за участю членів Союзу українців Румунії, співробітників Посольства та членів їх сімей відбулася панахида за жертвами Голодоморів 1921-1922, 1932-1933, 1946-1947 років в Україні.

«Калейдо»: Фестиваль театру національних меншин Румунії

В період 16-20 листопада у Бухаресті відбувся Перший фестиваль національних меншин Румунії.

Разом з гуртами єврейських, угорських та німецьких державних театрів, у фестивалі взяли участь театральні гурти грецької, ци-

ганської, італійської та інших меншин, а українську меншину представив слатинянський театральний гурт «ProArt Slatina 2010» з п'єсою Михайла Гафії Трайсти «Ibo - vnice cu ochi de Maramureș» поставлена режисером Йоном Ніку Попа (ПІН).

Фестиваль є частиною більшого проекту, який має за мету інвентаризацію етнічної спадщини Румунії за допомогою видавничих проектів.

Презентація книги «Українці Добруджі»

В суботу 28 листопада у приміщенні Тульчанської повітової організації СУРу відбулася презентація книги Віргілія Ріцька «Українці Добруджі». Окрім автора, книгу представили: Микола Корсюк – редактор книги, Михайло Гафія Трайста та Ірина Мойсей. В заході взяли участь члени місцевої української громади, представники ряду культурних місцевих інституцій та інших меншин Румунії, журналісти, а з Одеси прибула делегація на чолі з професором В'ячеславом Кушнірем.

Захід розпочався панахидою за жертвами Голодомору.

КОЛИ БРАТСЬКА КРОВ ПЕРЕТВОРЮЄТЬСЯ НА ВОДИЦЮ

«МОСКАЛИЦЯ – ІМ'Я РІЗКЕ, ЯК УДАР БАТОГА»

*«Москаль любить жартуючи,
Жартуючи кине...»*

Т. Шевченко

Літературний твір «Москалиця» відомої української письменниці Марії Матіос, написаний в 2008 році, це урок імагології про образ москаля – російського «салдата», яким його бачили українці, коли 1914 року російська армія, яку авторка називає не без іронії «русацьке військо» (русак – це сірий заєць, або заєць-русак – Lepus europaeus) окупувала Україну.

«Москалиця» складається з двох великих оповідань, які розповідають про долю двох нещасливих жінок. Перша героїня, власне –

Москалиця, живе у карпатському селі, вона дочка російського солдата, котрий згвалтував її матір під час Першої світової війни. Саме тому в селі її прозвали Москалицею.

Війни, радянські репресії та специфічне ставлення односельчан роблять дівчину дуже відлюдною, вона вчиться знахарства, лікує бійців УПА та НКВС, і їй вдається дожити до наших днів. Втім, постійний внутрішній емоційний холод робить її нещасною.

«Бачте, вона від народження нечиста. У гріху зачата. У гріху народжена. Та ще до всього – москалиця. (...) Бр-р-р-р... хіба з такою зостанешся наодинці? А в якомсь часі Панською Долиною пішов

поголос, що на хуторі Трав'яному Онуфрійчукова москалиця (що би ви собі думали?) не менше не більше – лише висиділа Того (щезла би

сама згадка про нього!)... Ну, Того самого – щезника. Бо що вчорами робити дівці, як не Його під пахвою сорок діб вигрівати?!»

«Москалиця» – ім'я «різке, як удар батога в спину...»,

«Москалиця» – ім'я «в якому одночасно злилося її назвисько, й прізвище, її фамілія, тавро й остаточний вирок...».

«Москалиця» – ім'я «Слизьке й холодне, ніби гадюча шкіра. Гостре, що піка...»

Та було і таких милосердних, які називали її «Русачкою», бо люди «дивились на москалів, як босий на гадюку...»

(Героїня другого тексту «Мама Маріца – дружина Христофора Колумба» дівчина Маріца з Молдови одружується з українцем та переходить жити до західноукраїнського містечка. Чоловік гине в автокатастрофі, а син народжується психічно хворим).

Михайло ТРАЙСТА

Подаємо нову адресу по інтернету нашої редакції:

E-mail: ukrainskyi.visnyk@gmail.com

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК

UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – Тереза ШЕНДРОУ

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОУ

Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724

Друкарня S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România